

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

ZPRÁVA ZE SLEDOVÁNÍ VYHOŠTĚNÍ

Z: Vazební věznice Praha-Ruzyně
Do: hraniční přechod letiště Hanoj, Vietnam
Druh sledování: trest vyhoštění
Vyhošťovaná osoba: Pan A., nar. xxx, st. přísl. Vietnam
Datum realizace: 22. 7. 2017 – 23. 7. 2017
Datum vydání zprávy: 7. srpna 2017
Sledování provedla: Mgr. Veronika Sedláková
Spisová značka: 31/2017/NZ/VS

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

Obsah

Úvodní informace	3
A. Právní rámec sledování vyhoštění	3
B. Zpráva ze sledování vyhoštění	4
C. Navržená opatření k nápravě	5
D. Informace o vyhošťovaných osobách	5
E. Průběh sledování vyhoštění	5
Shrnutí	7

Úvodní informace

A. Právní rámec sledování vyhoštění

Veřejný ochránce práv provádí podle § 1 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv¹ sledování *zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění, předání nebo průvozu zajištěných cizinců a trestu vyhoštění cizinců, kteří byli vzati do vyhošťovací vazby nebo kteří vykonávají trest odnětí svobody* (dále jen „sledování vyhoštění“). Mandát ochránce pro sledování vyhoštění plyne z implementace čl. 8 odst. 6 Návrátové směrnice.² Působnost ochránce v této oblasti vychází také z Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení,³ jehož účelem je prevence mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, a tedy i z výkonu svého mandátu „národního preventivního mechanismu“. Kombinace obou mechanismů kontroly zajišťuje efektivní preventivní ochranu práv cizinců a kontrolu zacházení s nimi v procesu navrácení.

Cílem sledování vyhoštění je zajistit respektování práv zajištěných, vyhošťovaných, předávaných a prováděných cizinců (dále jen „vyhošťovaných cizinců“ nebo „vyhošťovaných osob“), zvyšovat standard zacházení s cizinci, jakož i dodržování mezinárodních závazků České republiky v této oblasti. Cílem je rovněž posilovat ochranu zvláště zranitelných osob, kterými jsou nezletilí bez doprovodu, osoby se zdravotním postižením apod.

Ochránce je o každém výkonu správního či trestního vyhoštění, předání nebo průvozu informován s předstihem.⁴ Policie České republiky poskytuje pověřeným zaměstnancům Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) během sledování vyhoštění nezbytnou součinnost dle zákona o pobytu cizinců.⁵

Pověření zaměstnanci Kanceláře⁶ jsou oprávněni s vědomím vedoucího zařízení vstoupit do detenčního zařízení, kde se vyhošťovaná osoba nachází. Pověření zaměstnanci Kanceláře mohou klást otázky subjektům participujícím na vyhoštění, zejména eskortujícím policistům a zaměstnancům Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. Pověření zaměstnanci Kanceláře jsou oprávněni hovořit s cizincem bez přítomnosti třetích osob

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, ze dne 16. prosince 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků (dále jen „Návrátová směrnice“).

3 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 78/2006 Sb. m. s. o přijetí Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

4 V souladu s § 21a odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv a § 178d odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

5 V souladu s § 178d odst. 2 zákona o pobytu cizinců.

6 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

a nahlížet do veškeré dokumentace související s nuceným návratem, včetně zdravotnické dokumentace.⁷

Základní lidská práva a svobody vyhošťovaných osob jsou garantována v Listině základních práv a svobod, v řadě mezinárodních úmluv, které jsou pro Českou republiku závazné (např. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod⁸), a také v právu Evropské unie (např. Listina základních práv Evropské unie⁹, Návratová směrnice apod.).

Konkrétní úpravu práv a povinností vyhošťovaných osob upravují zejména právní předpisy vztahující se k působnosti subjektů, které se na realizaci vyhoštění, předání a průvozu podílejí. Předně jde o Policii České republiky, které je zákonem svěřen výkon vyhoštění cizince.¹⁰ Postup policie při eskortách vyhošťovaných cizinců upravuje závazný pokyn policejního prezidenta o eskortách.¹¹

Při posuzování samotného zacházení s osobami vyhošťovanými vychází ochránce rovněž z judikatury Evropského soudu pro lidská práva,¹² standardů formulovaných Radou Evropy¹³ nebo Evropským výborem pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT).¹⁴

B. Zpráva ze sledování vyhoštění

Ochránce ve zprávě předkládá svá zjištění, hodnocení, návrhy opatření k nápravě a vyzývá odpovědné orgány a zařízení k odůvodněnému vyjádření, které se může týkat jak učiněných zjištění, tak opatření nebo termínů pro jejich naplnění. K vyjádření stanoví lhůtu.

Shledá-li ochránce vyjádření oslovených orgánů dostatečnými, vyzní je o tom. Může si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je pak vysvětlení zjištěných pochybení,

7 V souladu s § 65 odst. 2 písm. m) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotnických službách), ve znění pozdějších předpisů.

8 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů.

9 Listina základních práv a svobod Evropské unie podepsaná dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, Úřední věstník 2012/C 326/391.

10 Podle § 152 zákona o pobytu cizinců, § 163 odst. 1 písm. h) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a § 87 odst. 7 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

11 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159 ze dne 2. prosince 2009, o eskortách, střežení osob a policejních celách, ve znění pozdějších předpisů.

12 European Court of Human Rights. Fact sheet – Collective expulsions of aliens [online]. Strasbourg ©European Court of Human Rights 2016 [cit. 2017-07-26]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Collective_expulsions_ENG.pdf.

13 Council of Europe. Twenty Guidelines on Forced Return [online]. Strasbourg © Council of Europe 2005 [cit. 2017-07-26]. Dostupné z:

http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

14 European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment or Punishment. CPT Standards [online]. Strasbourg © Council of Europe 2015 [cit. 2017-07-26]. Dostupné z: <http://cpt.coe.int/en/documents/eng-standards.pdf>.

doložení navržených opatření k nápravě či hodnověrný příslib jejich realizace. Neshledá-li ochránce vyjádření zařízení a oslovených orgánů dostatečnými, vyzoomí nadřízený úřad (případně vládu ČR, není-li nadřízeného úřadu) nebo informuje veřejnost.¹⁵

C. Navržená opatření k nápravě

Navržená opatření k nápravě jsou zpravidla různá svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Při jejich formulaci navrhuje ochránce také termín realizace, přičemž očekává, že subjekt, proti kterému opatření směřuje, jej buď respektuje, anebo odůvodněně navrhne jiný termín:

- **Opatření s lhůtou k plnění** je třeba provést ve stanovené lhůtě, neboť jeho realizace si vyžádá zpravidla delší čas. Ochránce očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, zda a jak přesně provedou opatření a zda ve stanovené lhůtě nebo v jiném konkrétním termínu, anebo navrhnou alternativu opatření s konkrétním termínem naplnění.
- **Opatření s průběžným plněním** formuluje ochránce tam, kde je třeba zavést do praxe určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Ochránce očekává, že se tak stane bezodkladně a bude se dbát na uplatňování do budoucna. Očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, že opatření bylo realizováno a jak, nebo kdy a jak se tak stane, nebo navrhnou jeho alternativu.

D. Informace o vyhošťovaných osobách

Vyhošťovanou osobou byl pan A., nar. xxx, státní příslušnost Vietnam. Vyhošťovaný cizinec byl dne 21. března 2008 odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 10 let a k trestu vyhoštění na dobu neurčitou.¹⁶ Dne 18. července 2017 byl cizinec převezzen do Vazební věznice Praha-Ruzyně, odkud byl dne 22. července 2017 vyhoštěn.

E. Průběh sledování vyhoštění

O realizaci vyhoštění informovala policie písemně zaměstnance Kanceláře prostřednictvím oznámení o realizaci trestu vyhoštění ze dne 23. června 2017.¹⁷ Trest vyhoštění cizince provedli policisté Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení doprovodu letadel (dále jen „oddělení doprovodu letadel“).

Sledování vyhoštění provedla pověřená zaměstnankyně Kanceláře Mgr. Veronika Sedláková ve dnech 22. – 23. července 2017. Jelikož v době sledování vyhoštění nebyl přítomen ředitel Vazební věznice Praha-Ruzyně, předala pověřená zaměstnankyně

15 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

16 Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 23. března 2008, sp. zn. 5 T 3/2008.

17 Informace o realizaci soudem uloženého trestu vyhoštění letecky s eskortou zaslané dne 23. června 2017 Ředitelstvím služby cizinecké policie, odborem podpory výkonu služby, oddělením pobytového režimu cizinců.

Kanceláře pověřený inspektorovi strážní služby, který následně telefonicky informoval ředitele. Po příchodu eskorty předala pověřená zaměstnankyně Kanceláře pověřený taky vedoucímu policejní eskorty. Zaměstnanci Vazební věznice Praha-Ruzyně i eskortující policisté oddělení doprovodu letadel poskytli potřebnou součinnost, za což děkují.

Pověřená zaměstnankyně Kanceláře provedla sledování procesů souvisejících s propuštěním vyhošťovaného cizince z Vazební věznice Praha-Ruzyně, s eskortou cizince přes hraniční přechod mezinárodního letiště Václava Havla Praha, přes tranzitní zónu mezinárodního letiště Sheremetyevo, Rusko až po eskortu cizince na hraniční přechod mezinárodního letiště Nai Bai Haoj, Vietnam. Jelikož zaměstnankyni Kanceláře nebylo umožněno být přítomna v eskortujícím vozidle, není část eskorty z vazební věznice na letišti zmonitorována.

Cizinec byl informován o plánované realizace trestu vyhoštění v předstihu. Dne 19. července 2017 sdělila sociální pracovnice Vazební věznice Praha-Ruzyně cizinci přesný datum a čas realizace trestu vyhoštění, společně s místem a časem příletu na letišti v Hanoji. Cizinci byla poskytnuta ze strany Vazební věznice Praha-Ruzyně možnost zatelefonovat rodině a informovat je o plánované realizace trestu vyhoštění. Této možnosti cizinec nevyužil a hovořil se svou rodinou na své náklady. Volal se svou sestrou, která žije ve Vietnamu. Ta ho bude také čekat v den příletu v Hanoji.

Zdravotní prohlídka cizince proběhla dne 21. července 2017 s výsledkem „*způsobilý k vyhoštění a schopen letecké přepravy*“. Cizinec během pohovoru se zaměstnankyni Kanceláře uvedl, že se cítí zdravý a nemá žádné problémy s leteckou přepravou.

Při výstupu z Vazební věznice Praha-Ruzyně si cizinec přebral veškeré osobní věci. Eskortující policisté z oddělení doprovodu letadel jej poučili o průběhu eskorty v českém jazyce, kterému prokazatelně rozuměl. Osobní prohlídka proběhla v oddělené místnosti za přivřenými dveřmi osobami stejného pohlaví.

Cizinci nebyla v průběhu eskorty nasazena pouta.¹⁸ Cizinec byl eskortován policisty oddělení doprovodu letadel do odletové haly Terminálu 1, přes bezpečnostní kontrolu, kde si jej přebrala policejní eskorta oddělení doprovodu letadel, která cizince doprovázela až na hraniční přechod na mezinárodní letišti Nai Bai v Hanoji, ve Vietnamu. Eskortu byla ukončena předáním vyhošťovaného cizince státním orgánům Vietnamu k pasové kontrole.

18 Pověřená zaměstnankyně Kanceláře byla přítomná průběhu eskorty cizince z Vazební věznice Praha-Ruzyně do eskortujícího vozidla a poté na Letišti Václava Havla Praha z eskortujícího vozidla do letadla. Cizinec během čekání na odlet letadla uvedl, že mu pouta nebyla přiložena ani během eskorty z věznice na letišti.

Shrnutí

V rámci sledování vyhoštění jsem se zabývala zejména tím, zda je cizinec připraven na výkon trestu vyhoštění a zda měl dostatečné povědomí o úkonech spojených s realizací vyhoštění. Také jsem se věnovala průběhu samotné realizace vyhoštění a způsobu, jakým eskortující policisté zacházeli s vyhošťovaným cizincem.

Oceňuji profesionální a vstřícný přístup eskortujících policistů k vyhošťovanému cizinci a projevenou spolupráci během realizace trestu vyhoštění. Také hodnotím velmi pozitivně součinnost ze strany zaměstnanců Vazební věznice Praha-Ruzyně.

S ohledem na výše uvedené nenavrhuji v daném případě žádné opatření k nápravě.

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

Sp. zn.: 31/2017/NZ/VS
Č. j.: KVOP-19101/2017
Sledování trestu vyhoštění

Projekt Podpora účinného systému sledování nucených návratů, registrační číslo AMIF/8/02, je spolufinancován v rámci národního programu Azylového, migračního a integračního fondu.